

Projekt Kappelshamn

– Förslag till kontrollprogram

Sjöfartsverket

Foto: Sjöfartsverket där inget annat anges

Dokumentdatum: 2026-06-23

Version: 1

Upprättad av: Sjöfartsverket

Innehåll

1	Administrativa uppgifter	3
2	Inledning och avgränsning	3
3	Organisation	4
4	Gällande tillstånd	4
5	Rapportering	5
6	Kontroller	5
6.1	Förberedande arbeten	6
6.1.1	Muddring	6
6.1.2	Dumpningsplan	6
6.1.3	Buller/vibrationer	6
6.2	Miljökontroller under genomförandefasen	6
6.2.1	Arbetstider	6
6.2.2	Luftburet buller	6
6.2.3	Undervattensbuller	7
6.2.4	Säkerhet	7
6.2.5	Avfall	7
6.2.6	Schaktmassor	7
6.3	Efterkontroller	7
6.3.1	Inmätning dumpningsområdet efter genomförd dumpning	7
7	Genomförandeplan	8

1 Administrativa uppgifter

Projektname	Projekt Kappelshamn
Projekthemsida	https://www.sjofartsverket.se/sv/farledsprojekt/kappelshamn/
Verksamhetsutövare (VU)	Fortifikationsverket och Sjöfartsverket
Organisationsnummer	202100-4607 och 202100-0654
Adress	601 78 Norrköping
Telefon	0771-63 00 00
Sjöfartsverkets hemsida	www.sjofartsverket.se
Kontaktpersoner	Melica Cliffoord, projektledare Sjöfartsverket Per Falkgren, projektledare Fortifikationsverket e-post: projekt.kappelshamn@sjofartsverket.se
Aktuell farled	Allmänna farleden 387
Län	Gotland

2 Inledning och avgränsning

Detta förslag till kontrollprogram avser kontroll och uppföljning för vattenverksamheten (och dumpning) i för Projekt Kappelshamn och bifogas ansökan om tillstånd för vattenverksamhet. Projektet är ett samverkansprojekt mellan Fortifikationsverket och Sjöfartsverket, som arbetar på uppdrag av Försvarsmakten respektive Trafikverket. Projektet avser ut- och ombyggnad av hamninфраstruktur med hamnplan, kajer, pir och vågbrytare. I samband med detta kommer även en muddringsåtgärd i hamnområde, vändzon och farled att utföras samt anpassning av farledsutmärkning. Dispens för dumpning av muddermassor kommer att sökas.

I kontrollprogrammet redovisas på ett övergripande plan den miljökontroll och uppföljning som föreslås genomföras inför att arbetena påbörjas, under själva anläggningstiden samt efter slutfört arbete. Syftet med miljökontroll och uppföljning är att följa och redovisa hur villkor förenade med tillstånd för verksamheten uppfylls, att kontrollera skyddsåtgärder så att de har avsedd verkan samt upptäcka oförutsedda händelser i tidigt skede så att eventuell risk för skada elimineras. De biologiska kontrollerna efter slutfört arbete syftar till att följa upp den förväntade återhämtningen. Miljökontrollen är en del i egenkontroll för verksamhetsutövaren (VU) och en viktig del i kommunikationen med tillsynsmyndigheten. Förslaget till kontrollprogram kommer att utvecklas och kan komma att justeras beroende på synpunkter och åtaganden inom ramen för tillståndprocessen. Verksamhetsutövarna ska senast tre månader innan de tillståndsgivna arbetena påbörjas ge in ett slutligt förslag till kontrollprogram till tillsynsmyndigheten.

3 Organisation

Det är Fortifikationsverket som kommer vara verksamhetsutövare och ha ett övergripande ansvar för styrning och uppföljning av projektets miljökrav. En projektledare utses som är ansvarig för hela projektets genomförande. Samarbete kommer ske mellan Fortifikationsverket och Sjöfartsverket, framförallt i muddrings och utmärkningsfrågor.

Vid upphandling ställs krav på att projektörer och entreprenörer har de resurser och den kompetens som krävs för att uppfylla kraven på kontroll. En projektorganisation avseende kontroll av verksamheten kommer att upprättas inför att arbetena påbörjas. Entreprenören ska upprätta specifika kvalitets- och miljöplaner som ska godkännas av verksamhetsutövare innan arbeten påbörjas. Projektledningen har ett övergripande ansvar för styrning och uppföljning av projektets miljökrav och en utpekad ansvarig hos projektledningen ansvarar för den löpande miljökontrollen och uppföljningen av miljöarbetet.

Fortifikationsverket kontrolleras av FIHM (försvars inspektören för hälsa och miljö).

4 Gällande tillstånd

[Här kommer meddelat tillstånd, inklusive dispenser och slutliga villkor att presenteras efter att dom erhållits. Här presenteras nu de förslag till villkor som tagits fram i samband med inlämnandet av ansökan.]

Allmänt villkor

1. Verksamheten ska utföras och bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökandena uppgett eller åtagit sig i ansökningshandlingarna och målet i övrigt.

Muddring och dumpning

2. Arbeten med muddring och dumpning ska utföras på ett sådant sätt att grumling begränsas i möjligaste mån.
3. Muddring av sediment som, baserat på genomförd provtagning och analyserade ämnen, klassificerats som klass 4 eller 5 enligt Naturvårdsverkets rapport 4914 och SGU 2017 ska ske med användande av miljököpa eller motsvarande teknik.
4. Muddermassorna ska dumpas med botten tömmande fartyg och placeras inom dumpningsområdet. Dumpningen får inte medföra att djupnivån i dumpningsområdet permanent överstiger 87 meter under 0-nivån i RH2000.
5. Muddrings- och dumpningsverksamhet får endast bedrivas under perioden från och med den 1 september till och med den 1 mars.

Borrning och sprängning

6. Borrning ska inledas med åtgärder i syfte att skrämja bort eventuella marina däggdjur och fisk som förekommer i området. Sprängning ska ske i direkt anslutning till borrning, annars ska en akustisk signal användas innan sprängning genomförs.

7. Sprängning får endast ske vid god sikt mellan 07.00-22.00.

Buller

8. Buller från tillståndsgivna arbeten ska begränsas så att ljudnivån inomhus inte överskrider vad som anges i Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2004:15) om buller från byggplatser.

Säkerhet

9. Sökanden ska ombesörja nödvändig utmärkning för och kommunikation med sjötrafiken under arbetenas genomförande.

Tillsyn och kontrollprogram

10. Sökanden ska senast tre månader innan de tillståndsgivna åtgärderna påbörjas ge in förslag till slutligt kontrollprogram, inklusive kontroller och rapporteringsrutiner, till tillsynsmyndigheten.

5 Rapportering

Rapportering till tillsynsmyndigheten sker vid möten rörande tillsyns- och kontrollfrågor. Inför mötet sammanställs underlag med information om pågående arbete och resultat av genomförda miljökontroller. Mötena protokollförs och aktuellt underlag bifogas. Mötesfrekvensen styrs av omfattningen av pågående arbeten och beslutas i samråd med tillsynsmyndigheten vartefter projektet fortskrider.

Vid driftsstörningar, olyckor, överskridande av villkor eller oförutsedd miljöpåverkan som kan leda till olägenhet för människors hälsa eller miljön ska tillsynsmyndigheten underrättas.

Efter projektet har genomförts sammanställer VU en slutrapport som delges tillsynsmyndigheten.

6 Kontroller

För att säkerställa att arbeten utförs i enlighet med tillstånd och dispens så kommer miljökontroll och dokumentation utföras enligt nedan.

Kontrollerna är indelade i tre faser:

- *Förberedande arbeten* – Förberedande arbeten och kontroller som utförs innan aktuellt arbetsmoment i genomförandefasen startar. Det gäller t.ex. framtagande av olika dokument för att säkerställa egenkontrollen i genomförandefasen och/eller kontroller för att närmare kartlägga befintliga förhållanden för att kunna tolka eventuell miljöpåverkan orsakad av arbeten under genomförandefasen.
- *Miljökontroller under genomförandefasen* – Kontroller som utförs under genomförandefasen i entreprenaden för att kontrollera den miljöpåverkan som sker med anledning av åtgärden och för att säkerställa att tillstånd och dispens med respektive villkor uppfylls.

- *Efterkontroller* – Kontroller och uppföljande arbeten som utförs efter ett moment i genomförandefasen i syfte att följa upp eventuella miljökonsekvenser orsakade av åtgärden samt för att kontrollera utförandet.

Samtliga kontroller utförs av personer med relevant och tillräcklig kompetens.

De kontroller som utförts inför entreprenadarbetena är;

- Provtagning och karakterisering av sediment i muddringsområdet
- Provtagning och karakterisering av schaktmassor inom landområdet.

6.1 Förberedande arbeten

6.1.1 Muddring

Sedimentet och dess föroreningsinnehåll har bestämts genom provtagning och kemiska analyser. Massor från muddringsområden kommer att muddras upp enligt en förutbestämd strategi. Mängder och dess omhändertagande registreras.

6.1.2 Dumpningsplan

Innan arbetena påbörjas ska entreprenören ta fram en dumpningsplan som ska godkännas av VU. Dumpningsplanen ska minst innehålla beskrivning av:

- hur det inför varje dumpning säkerställs att dumpade massorna, kommer att hamna inom dumpningsområdet.
- hur dumpningen planeras så att massorna blir jämnt fördelade över dumpningsplatserna och så att fyllnad inte sker högre än villkorade nivåer i enlighet med villkor.

6.1.3 Buller/vibrationer

VU kommer att göra en riskanalys avseende vibrationer om det finns risk för skada på anläggningar.

6.2 Miljökontroller under genomförandefasen

6.2.1 Arbetstider

Verksamheten har tydliga tider när arbeten får genomföras:

Särskilt bullrande arbeten i form av sprängning får endast ske dagtid 07.00-22.00.

Grumlande arbeten får enbart genomföras 1 september till och med den 1 mars

6.2.2 Luftburet buller

Det finns boende i områdena som kan störas av bullrande verksamhet under den tid som planerade arbeten, t.ex. muddringsarbeten utförs. En tydlig kommunikationsplan kommer att informera om när arbetena på

respektive plats förekommer. Om klagomål avseende buller framförs riktade mot verksamheten kommer utredning utföras. Vid behov kan åtgärder som isolering, alternativt boende eller liknande användas.

6.2.3 Undervattensbuller

Inför borrning kommer s.k. ramp-up att tillämpas för att förhindra att fisk och marina däggdjur utsätts för plötsliga skadliga ljudnivåer. Varje hål laddas direkt efter det borrats, och sprängning sker tidsmässigt i anslutning till att borrning och laddning av samtliga hål som ingår i salvan avslutats. En skrämmsignal kommer också att avfyras innan sprängning sker, i syfte att ytterligare skrämja bort djur, från aktuellt område. Att detta sker följs upp genom kontroll av dagbok från entreprenören under projektets genomförande.

6.2.4 Säkerhet

VU kommer ombesörja nödvändig utmärkning för sjötrafiken under arbetenas genomförande. Att detta sker följs upp inför berörda arbetsmoment vid löpande dialog under projektets genomförande. Dessutom kommer arbetena att rapporteras till *Underrättelse för sjöfarare (Ufs)* i god tid så att sjötrafik i området blir varse om arbetena och olycksrisker mm kan därmed minimeras.

6.2.5 Avfall

En okulär besiktning och kemisk provtagning utförs före rivning av betong. Sorterade betongrester kommer att användas för utfyllning av områden där detta är lämpligt ur förorenings samt geoteknisk synpunkt. Asfalt transporteras till asfaltåtervinning, mängder och mottagare antecknas. Betong klipps i stycken, armeringsjärn separeras för metallåtervinning.

Avfall och restprodukter, såväl fast som flytande, ska källsorteras och förvaras så att risk för förorening eller andra olägenheter minimeras samt transporteras till land för omhändertagande.

6.2.6 Schaktmassor

Landområdet i befintlig hamn har sedan tidigare undersökts genom provtagningar i asfalt och underliggande bärlager. Föroreningshalterna i asfalt och underliggande bärlager inom fastigheten bedöms som hög. I samband med schakt i området kommer kontrollprover att tas ut i schaktbotten och schaktvägg för att säkerställa att gällande riktvärde för området uppfylls efter utfört schaktarbete.

6.3 Efterkontroller

6.3.1 Inmätning dumpningsområdet efter genomförd dumpning

Innan arbetena påbörjas kommer en mätning av bottendjup i området att göras som fungerar som referens för bottendjupet på platsen innan dumpning.

När dumpningen av muddermassor avslutats kommer en ny sjömätning av platsen att genomföras. Detta sker tillräckligt lång tid (ca 1 år) efter att sista dumpningen av muddermassor genomförts, så att materialet hinner konsolideras.

7 Genomförandeplan

Entreprenören kommer att upprätta en genomförandeplan med hänsyn till åtaganden och villkor i lagakraftvunnen dom. I planen kommer entreprenören att i detalj beskriva genomförandet av verksamheten, tider, utrustning och hur miljökraven kommer att implementeras i arbetsgången. Genomförandeplanen kommer att ges in till tillsynsmyndigheten.

Entreprenören dokumenterar relevant information om muddringsarbetet och rapporterar löpande till VU:s projektansvarig. Dokumentation omkring muddringen såsom arbetsutrustning, muddermethod, positioner, tider och muddrad mängd kommer kontinuerligt att registreras ombord på pråmar och mudderverk. Likaså dokumentation omkring borrning och sprängning så som tid, position, mängd och typ sprängmedel och volym sprängsten kommer att registreras kontinuerligt.

Vid dumpningsplatserna kommer kontinuerlig dokumentation att föras om tidpunkt och position för dumpning samt dumpade massors ursprung.

Entreprenörens skriftliga dokumentation och rapportering granskas och följs upp löpande av projektansvarig. VU kommer även genomföra återkommande besök på arbetsplatsen. Information som kommer att dokumenteras är t.ex. kontrollresultat, väderleksförhållande, position och tider för muddringsarbetet/dumpning.

Efter avslutat projekt kommer farled, hamnbassäng och dumpningsplats att sjömätas.